

سرمقاله

آزمونی دیگر برای صبر استراتژیک ایران

ادامه از صفحه یک
از سوی دیگر در بیانیه وزیران خارجه سه کشور اروپایی که به منظور اعلام رسمی اینستکس منتشر شد، دو نکته مهم وجود دارد. نخست اینکه در این بیانیه تصریح شده که هدف بسط این سازوکار ویژه به کشورهای ثالث در آینده است که تجارت مشروع با ایران را در دستور کار قرار دهند. این واژه مشروع چند جای بیانیه به چشم می‌خورد و بر مبنای مفاهیم حقوق بین‌الملل برخی کارشناسان معتقدند که ابتکار عمل را در اختیار اروپایی‌ها قرار خواهد داد. از سوی دیگر در انتهای بیانیه تصریح شده که این تجارت مشروع با رعایت دقیق‌ترین استانداردهای جهانی در زمینه مبارزه علیه پولشویی، تأمین مالی تروریسم (AML/CFT) و نیز با رعایت تحریم‌های اتحادیه اروپا و سازمان ملل عمل خواهد کرد که در این راستا، سه کشور اروپایی انتظار دارند که ایران هر چه سریع‌تر به تمامی تعهدات خود در چارچوب مفاد FATF عمل کند. همین مسائل سبب شده تا برخی منتقدین با ایراد گرفتن از اینستکس، آن را ناامید کننده قلمداد کرده و برخی از مقامات کشورمان نیز صراحتاً اعلام کنند که اروپا نمی‌تواند بعد از ماه‌ها تاخیر برای ایران شرط و شروط تعیین کند.

در این شرایط و با بررسی تحولات برجام پس از خروج آمریکا از این توافق بین‌المللی، چند نکته مهم قابل طرح و بررسی است. نخست اینکه بر پایه تحریم‌های آمریکا که هرچند یکجانبه بوده ولی در عین حال مضاعف است، اروپایی‌ها به سبب حجم بالای مرادوات اقتصادی و چسبندگی‌های عمیق سیاسی از همان ابتدا نه‌تنها قادر به بسط و گسترش همکاری‌های مالی و اقتصادی با ایران نبودند بلکه به سبب منافع گره خورده خود با ایالات متحده تمایل به چنین رویکردی هم نداشتند. از سوی دیگر اروپا تنها در قضیه برجام با ایالات متحده دچار واگرایی بوده و در سایر زمینه‌های به خصوص مسائل موشکی و منطقه‌ای کاملاً هسمو با آمریکا حرکت می‌کند. شاهد این موضوع بیانیه اخیر اروپا مبنی بر نگرانی از فعالیت‌های موشکی، منطقه‌ای و حقوق بشری ایران است که دست آنها را برای شانه خالی کردن از تعهدات برجامی و اعمال تحریم‌های جداگانه از آمریکا بازر می‌کند.

به همین دلیل، موضع و راهبرد ایران برای عبور از این پیچ مهم در شرایط کنونی اهمیتی مضاعف پیدا می‌کند. اگر مینا بر سرکردن و مدیریت مسائل بر پایه تحریم‌ها باشد که تکلیف استراتژی‌های سرکردن با چنین وضعیتی مشخص است. اما اگر مینا بر برداشتن تحریم‌ها و خروج از این فشار بین‌المللی است، آن زمان راهبردها باید به موازات تغییر و تحولات پرشتاب کنونی پویاتر و کارآمدتر طراحی شود. به طور کلی هدف اصلی از برجام برداشته شدن فشارهای امنیتی علیه ایران بود که با صدور قطعنامه ۲۳۳۱، خروج از فصل هفتم منشور و بسته شدن PMD تحقق یافت. در سایه این دستاورد امنیتی، موضوع همکاری‌های اقتصادی در مرحله دوم در دستور کار قرار می‌گیرد. در شرایط کنونی نیز هرچند ایران در بعد تجاری با اروپا به مشکلاتی برخورد کرده، اما همزمان یک اهرم به نام حمایت سیاسی در اختیار دارد که می‌توان با استفاده از آن در مبنای صبر استراتژیک، اطمینان را برای مهار و سپس یافتن راهی برای برداشته شدن فشارهای تحریمی برداشت. در غیر این صورت، همین سلاح کابردی نیز می‌تواند با کارشکنی‌های بین‌المللی و بهانه‌جویی‌های طرف مقابل برای کاستن از بار تعهدات برجامی خود از بین برود و زمینه‌ای با فراهم سازد تا مذاکرات آتی ناچار باشیم از خانه اول شروع کرده و بر روی همین دستاوردهای حداقلی یا حداکثری موجود بار دیگر چانه‌زنی کنیم.

سید رحیم ابوالحسنی در گفت‌وگو با «بتکار»:

جامعه دانشجویی دچار پراکندگی گفتمانی شده است

الهام برخوردار

el.barkhordar13@gmail.com

بی‌تردید نقش دانشگاه در مسیر انقلاب اسلامی ایران بسیار مهم قلمداد می‌شود و نمی‌توان آن را نادیده گرفت. به همین دلیل بود که تمام نیروهای سیاسی در آن زمان به جذب مشارکت دانشجویان برای بسط افکار خود می‌اندیشیدند و تلاش می‌کردند که از این پتانسیل مهم استفاده کنند. اگرچه این پتانسیل در مقاطعی نتوانست به صورت مستقل عمل کند. اما جنبش‌های دانشجویی و فضای گفتمانی دانشگاه‌ها مدت زیادی است که دچار رکود شده و دانشجویان دچار سرخوردگی شده‌اند اما نباید از پتانسیل بالقوه‌ای که در آن وجود دارد غافل شد. نکته‌ای که باید مورد توجه قرار گیرد بحث دور شدن جریان دانشجویی از مباحث فکری است که این بزرگ‌ترین آفتی است که نه تنها جریان دانشجویی و دانشگاه‌ها را تهدید کرده بلکه کشور و سیاست ما را نیز تهدید می‌کند. حال برای برون‌رفت از این شرایط و بهبود شرایط جنبش‌های دانشجویی و ایجاد فضای گفتمانی در دانشگاه‌ها با سید رحیم ابوالحسنی گفت‌وگو کردیم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

اگر دانشگاهی فاقد جنبش یا گفتمان باشد نشان از آن دارد که دچار سردرگمی و بحران فکری شده است

را معمولا دچار مشکل کرده است. به نظر من جنبش‌ها با باس و ناامیدی روبه رو شدند. بخشی هم معتقدند که فشار سیاسی که حاکمیت وارد کرد مانع از تولید بازسازی و یا اصلاح گفتمان خاصی در جامعه شد. به عقیده من در جامعه نوعی پراکندگی گفتمان در جامعه وجود دارد و در شرایط فعلی هیچ گفتمانی در جامعه گفتمان مسلط نیست که بتواند پاسخ نیازهای جامعه را بدهد. جنبش باید پیانگر اعتراضات جامعه باشد. اعتراضات جامعه در حال حاضر نتوانسته است تبدیل به گفتمانی بشود که توسط یک جنبشی مطرح شود. در حال حاضر ما در دانشگاه فاقد یک گفتمان مشخص و راهگشا برای حل مسائل و مشکلات هستیم. چرا که امکان هم اندیشی و تضارب آرا و کار جمعی در جامعه وجود ندارد که بشود گفتمانی را برای پاسخگویی به نیازهای جامعه ایجاد کرد.

در مسائل اجتماعی پیش‌بینی امکان ندارد. مثلاً انقلاب اسلامی نامه احمد رشیدی مطلق کلی حادثه آفرید، بنابراین مسائل اجتماعی قابل پیش‌بینی نیستند. اما وضعیت موجود وضعیت خوبی نیست. دانشگاه باید پرچمدار گفتمان سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه باشد. یعنی ما باید در دانشگاه روشنفکری، بتوانیم تولید علم و گفتمان داشته باشیم. جنبش دانشجویی باید پرچمدار گفتمان سیاسی باشد. در واقع جنبش آرمان‌هایی را مطرح می‌کند که یک الی دو دهه بعد تبدیل به واقعیت خواهند شد. اگر دانشگاهی فاقد جنبش یا گفتمان باشد نشان از آن دارد که جامعه دچار سردرگمی و بحران فکری شده است، که این امر برای جامعه و نظام بسیار خطرناک است.

● در ایجاد تغییر و تحول در جامعه و گفتمان سازی در دانشگاه‌ها کدام جریان و نهادها تاثیرگذارند؟
▲ اولین اقدام این است که ما بتوانیم بدون حب و بغض شرایط موجود را تبیین، تحلیل و توصیف کنیم. ما تا زمانی که نتوانیم این را تحلیل و تبیین کردیم راه برون‌رفت را هم نمی‌توانیم پیدا کنیم.

بعدا به پیروان خط امام مشهور شد و دیگری هم گفتمان بسیج، که غالباً گفتمان راست و محافظه‌کارانه بود. در واقع ما جنبش دانشجویی چپ را تا مدت زیادی نداشتیم و گفتمان مذهبی به دو نحله راست و چپ به این معنا که چپ یعنی اصلاح‌طلب و راست یعنی طرفدار حاکمیت، حضور داشتند. اما متأسفانه به علت حمایت رژیم سیاسی از گفتمان بسیج دانشجویی و انشعاب‌های صوری که در داخل آنها صورت گرفت موجب تضعیف جنبش دانشجویی اصلاح‌طلب و یا خط امامی شد. این فضای انسدادی در دهه ۸۰ منتهی به شکل‌گیری جنبش دانشجویی رادیکال شد، چه رادیکال‌های مذهبی و چه نحله‌هایی که مذهبی نیستند. به عقیده من الان نمی‌توان نام جنبش دانشجویی بر این‌ها نهاد. نامی‌توانیم به جریان‌هایی مانند بسیج دانشگاه نام جنبش دانشجویی بگذاریم چرا که طرفدار حاکمیت و تحت حمایت حکومت هستند. در واقع جنبش باید از درون جامعه بیرون بیاید.

● جنبش‌های نزدیک به جریان اصلاحات به کجا رسیدند؟
▲ تعدادی از نیروهای اصلاح‌طلب رادیکال و برخی هم دچار انشعاب شدند. متأسفانه در حال حاضر جنبش‌های دانشجویی نقش چندانی در جامعه ندارند.

● شما آینده دانشگاه و جنبش‌های دانشجویی را چگونه می‌بینید؟
▲ به نظر من جنبش‌ها از ماهیت مکانی بیرون آمده‌اند. یعنی با گسترش رسانه‌ها و فضاهای مجازی جنبش‌ها بیشتر توده‌ای شده‌اند. در واقع به خاطر حضور شبکه‌های اجتماعی، به گونه‌ای فضای اطلاع‌رسانی و اقدام جمعی عمومی وجود دارد که دیگر نیازی به مکان امن برای اعتراضات خیلی وجود ندارد. البته مشکل خیلی جدی دیگری هم که در کشور وجود دارد این است که نظام سیاسی و یا حاکمیت یک بخشی را انسدادی کرده است و اجازه تغییر نمی‌دهد و هر گونه رفتار اصلاح‌طلبی

در اینجا هم روشنفکران و هم احزاب مسئولیت دارند که بساط اندیشگی بگذارند و وضع موجود را توصیف، تحلیل و تبیین کنند. دوم، ساختن یک هویت، گفتمانی است برای برون رفت از شرایط موجود و رسیدن به هدف موردنظر. این امر بر عهده روشنفکران و احزاب سیاسی است یعنی ما نمی‌توانیم تفکیکی بین این دو قائل باشیم. این احزاب هستند که باید برای روشنفکران فضا ایجاد کنند. در مرحله بعدی حاکمیت قرار دارد. حاکمیت در این رابطه بیشترین مسئولیت را دارد. من پیشنهاد می‌کنم آقایانی که در حکومت هستند یک بار فلسفه و جامعه‌شناسی فساد قدرت را مطالعه کنند. کتاب‌های «اخلاق ناصری» خواجه نصیرالدین طوسی و کتاب «مقدمه» بن خلدون را حتما مطالعه کنند. به نظر من برخی از افرادی که به حکومت رسیدند گرفتار فساد سیاسی، اقتصادی و اجتماعی شدند و حکومت را هم گرفتار فساد کرده‌اند. باید حکومت خودش را از حالت اقتدارگرایی نجات دهد و زمینه‌های رقابت سیاسی و گفتمانی را در جامعه فراهم کند. حکومت، آزاد اندیشیدن و تعامل را فراهم کند.

شما اگر دقت کنید دانشجویان بسیاری را به خاطر حضور در فعالیت‌های سیاسی ستاره‌دار کرده‌اند. این نشان می‌دهد که بخشی از حکومت با غلظتین به دامن اقتدارگرایی مانع از اندیشیدن شده است. به نظر من مسئولیت حکومت برای برون‌رفت از این اوضاع بیشتر از روشنفکران و احزاب است. حاکمیت باید با اصلاح قانون انتخابات زمینه فعالیت احزاب را فراهم کند. اگر این اصلاحات صورت نگیرد ورود در زمینه اصلاحات برای کنشگران سیاسی هزینه زیادی را به همراه خواهد داشت و طبیعتاً کمتر کسی حاضر است چنین هزینه‌ای را پرداخت کند. همین عوامل باعث بی‌رمقی، انفعال، یاس و سرخوردگی جامعه شده است. اگر این مشکلات برطرف نشود جامعه دچار اعتراضات کور و پرهزینهای خواهد شد که اصل نظام را دچار مشکل جری خواهد کرد.

اخبار

پرسش رهبر انقلاب از جوانان رمز ماندگاری انقلاب چیست؟

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، در فراخوانی با عنوان «سوال رهبر انقلاب از جوانان درباره رمز ماندگاری انقلاب» از جوانان خواست به آن پاسخ دهند.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار نوزدهم دی ماه سال ۱۳۹۴ با مردم قم به مقایسه انقلاب اسلامی ایران با سایر انقلاب‌های بزرگ دنیا و برخی حوادث و نهضت‌های پیشین کشور خودمان پرداختند و در تبیین این مسئله فرمودند: «چرا نهضت مشروطیت با آن درخواست حداقلی محدود شدن قدرت مطلقه نتوانست و طاقت نیابد بماند اما انقلاب اسلامی با این درخواست حداکثری و مطالبه حداکثری که ریشه‌کنی سلطنت و رژیم پادشاهی در کشور بود آمد، موفق شد و ماند؟ اینجا تحلیل لازم دارد. تحلیل را شما جوان‌ها بروید بکنید، برای من روشن است. جوان‌ها بروند تحلیل کنند، بنشینند، فکر کنند و ببینند که اینجا چه چیزی نقش آفرینی کرد؟ کدام عنصر تأثیر گذاشت که آن نهضت‌ها نتوانند باقی بمانند و نتوانند به نتایج نهایی خود برسند اما این انقلاب توانست قدرتمندانه بایستد؟ علت چه بود؟ اینجا را بنشینند جوان‌ها یا تحلیل کنند. اگر ما بتوانیم تحلیل درستی از این حوادث پیدا کنیم، آن‌وقت دیگر این بذ ترس و رعب و ناامیدی که بعضی در دل مردم می‌باشند به کلی خواهد پوسید و از بین خواهد رفت؛ [اگر] روشن خواهد شد». بر اساس این خواسته رهبر انقلاب، پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، در ذیل پرونده تحلیلی «انقلابی که منحرف نشد»، طی فراخوانی از جوانان خواست به تحلیل چرایی این مسئله بپردازند و متون تحلیلی خود را به این پایگاه ارسال کنند. جوانان و متفکران می‌توانند در پاسخ به این سؤال رهبر انقلاب، تحلیل‌ها و پاسخ‌های خود را از طریق ارسال فایل Word به نشانی الکترونیکی info@khamenei.ir و یا بخش نظرات همین مطلب ارسال کنند. گزیده و نتایج این فراخوان بعد از جمع‌آوری و دسته‌بندی مطالب ارسالی متعاقباً منتشر خواهد شد.

محسن رهامی: اعضای برخی احزاب در یک مینی‌بوس جامی شوند

یک فعال سیاسی اصلاح‌طلب با اشاره به اینکه «اعضای برخی احزاب در یک مینی‌بوس جا می‌شوند»، گفت: در حال حاضر فقط دو یا سه حزب در کشور پنج هزار عضو دارند بنابراین لایحه جامع انتخابات، مسیر را برای فعالیت جبهه‌های تشکلی‌های سیاسی باز می‌کند. به گزارش ایسنا، محسن رهامی درباره لایحه جامع انتخابات و وجود شرط داشتن ۵ هزار عضو برای احزاب یا جبهه‌ها برای لیست دادن در انتخابات در این لایحه، خاطرنشان کرد: بر اساس این لایحه احزابی که نتوانند پنج هزار عضو به دست آورند، از لیست دادن هم محروم می‌شوند بنابراین راه برای فعالیت در قالب جبهه باز می‌شود. شاید در حال حاضر فقط دو یا سه حزب در کشور دارای پنج هزار عضو باشند اما اگر این لایحه به قانون تبدیل شود، احزاب کوچک به سمت گسترش فعالیت خود در سراسر کشور یا ادغام در یکدیگر و تشکیل احزاب بزرگ‌تر حرکت می‌کنند.

رئیس جمهوری در دیدار سفرا و روسای نمایندگی‌های سیاسی مقیم تهران

اروپا در اجرای تعهداتش سست و ناکارآمد عمل کرد

عظمت و کرامت ملت ایران و انقلاب بزرگ اسلامی ایران را بپذیرد و با احترام با مردم ایران سخن بگوید باز هم آماده‌ایم حتی با آمریکایی که سالیان دراز بر ما ظلم روا داشته است، بازگشت و توبه او را بپذیریم. روحانی تأکید کرد: مطمئن هستیم راه و مسیری که آمریکا انتخاب کرده و برگزیده به جایی نخواهد رسید؛ آمریکا هرگز به اهداف ناصحیح خود دست نخواهد یافت. رئیس جمهوری خاطر نشان کرد: آمریکا در طول یکسال اخیر با همه توان در پی فشار بر مردم ایران و تهدید برای ایجاد یاس، نابسامانی و پریشانی در این منطقه و کشور بود، اما امروز ملت ایران از همیشه متحدرتر و مقاوم‌تر در برابر آمریکا و دشمنان خودش است.

روحانی ادامه داد: حتی اگر دغدغه آمریکا در این منطقه برای اسرائیل است، این را باید بدانند تا ملت فلسطین به سرزمین خود بازنگردند، امنیت برای این منطقه تاریخی و سرزمین فلسطین تضمین نخواهد شد؛ اگر حتی آمریکا امنیت را برای اسرائیل می‌خواهد آن زمانی امکان دارد که مردم فلسطین به سرزمین خود بازگردند و در یک فرآیند دموکراسی و آرای عمومی آنچه نظر مردم است در این سرزمین به وقوع بپیوندد. رئیس جمهوری تأکید کرد: راه‌حل منطقه، راه‌حل دموکراسی و احترام به آرای

پایگاه خود در منطقه تمام امکانات‌شان را در چهل سال گذشته علیه ملت ایران به کار گرفتند و البته در تمام عرصه‌های رویارویی با ملت ایران ناموفق بودند. رئیس جمهوری اظهار کرد: ایران همواره از آغاز اسلام تاکنون اسلام معتدل را در منطقه و جهان معرفی کرده است و هیچ‌گاه به دنبال تفکر افراطی نبوده‌ایم و هر کجا که اسلام از طریق ایران وارد شد، آن منطقه معتدل در آن منطقه بوده است. وی خاطر نشان کرد: اگر حمایت ایران از مردم عراق و سوریه نبود، شاید امروز شاهد سرنوشت دیگری برای بغداد و دمشق بودیم. اگر حمایت ایران از افغانستان در طول مبارزاتش برای استقلال نبود، شاید امروز شاهد شرایط جدیدی در منطقه بودیم.

رئیس جمهوری خاطرنشان کرد: شعار ما خاورمیانه عاری از سلاح هسته‌ای و سلاح کشتار جمعی است و بیش از ۴۰ سال است که بر آن پای فشردیم. شعار ما این است که حضور نیروهای خارجی در این منطقه و مداخلات آنها باید پایان پذیرد. شعار ما جهان عاری از خشونت و افراطی‌گری است و بر این شعار یعنی wave تأکید کردیم و تأکید خواهیم کرد. رئیس جمهوری با بیان اینکه شعار جمهوری اسلامی ایران با همه جهان است، گفت: حتی اگر آمریکا همه توبه کند و از مسیر گذشته خود برگردد و محاسبه دقیق انجام دهد و در برابر مداخلات گذشته‌اش در ایران عذرخواهی کند و حاضر باشد،

رئیس جمهوری شعار جمهوری اسلامی ایران را خاورمیانه عاری از سلاح هسته‌ای و کشتار جمعی و جهان عاری از خشونت و افراطی‌گری برشمرد و تصریح کرد: حتی آمریکا هم اگر از مسیر غلط خود بر گردد، از مداخلات گذشته عذرخواهی کند و با احترام با ملت ما سخن بگوید؛ حاضریم توبه او را بپذیریم. به گزارش ایسنا، حسن روحانی در دیدار سفرا و رؤسای نمایندگی‌ها و سازمان‌های خارجی مقیم تهران به مناسبت چهلمین سالروز پیروزی انقلاب اسلامی اظهار کرد: آمریکا با همه توان به دنبال فشار و یاس آفرینی علیه ملت ایران بود، اما مردم ما متحدرتر از همیشه است. رئیس جمهوری با اشاره به اینکه ملت ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز همواره در برابر انواع توطئه‌های آمریکا و صهیونیست‌ها پیروز میدان بوده‌اند، تصریح کرد: اولین توطئه علیه انقلاب اسلامی ملت ایران در همان ماه‌های اول پیروزی انقلاب، تلاش برای تجزیه ایران بود و در قدم بعدی تلاش برای کودتا علیه انقلاب این ملت که آن هم ناموفق بود. سومین توطئه بدخواهان علیه ملت ایران جنگ تحمیلی بود که در آن توطئه نیت ملت ایران پیروز شدند و پس از آن نیز شاهد چهارمین حضور توطئه بزرگ دشمنان علیه ملت ایران، یعنی اعمال تحریم‌های نابه‌جا و ظالمانه بودیم. روحانی خاطر نشان کرد: آمریکایی‌ها به دلیل داد دست دادن یک متحد بزرگ و